

[Ole Donner]

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsfor-
slagets tekst og de bemærkninger, der ledsager
det.

Den første sag på dagsordenen var:

**1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og ind-
kaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem
Jette Pors (CD).**

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Den pågældende har søgt om orlov i hen-
hold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra a,
jf. stk. 5, på grund af sygdom.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det
som vedtaget, at der meddeles den pågælden-
de orlov som ansøgt fra og med den 4. februar
1992, og at stedfortræderen indkaldes som
midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedta-
get.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse:

Forhandling

Jens Jørgensen (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele or-
lov til 1 medlem af Folketinget og at indkalde
stedfortræderen.

Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse
skal jeg gøre indstilling om, at stedfortræderen
godkendes som midlertidigt medlem af Folke-
tinget.

Fru *Jette Pors* er valgt i Roskilde Amtskreds,
og i anledning af hendes orlov indkaldes 1.
stedfortræder for Centrum-Demokraterne i
denne amtskreds, sundhedsplejerske *Julie An-
dersen*.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i
dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter
på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Sundhedsplejerske *Julie Andersen* godken-
des som midlertidigt medlem af Folketinget fra
og med den 4. februar 1992.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling
vedtoges enstemmigt med 104 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 184:

*Forslag til lov om ændring af retsplejeloven,
straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven.
(Anklagemyndighedens struktur).*

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 22/1 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Såfremt der er nogen, der skal forlade salen,
bedes de gøre det lidt stille.

Dorte Bennedsen (S):

Som det fremgår af bemærkningerne til det-
te forslag, bygger strukturen af anklagemyn-
digheden i stor udstrækning på regler, der blev
indført med retsplejeloven i 1916, og dermed
på en række forudsætninger, som var gælden-
de i begyndelsen af dette århundrede. Alene
den omstændighed, at der er gået trekvart år-
hundrede siden, taler for, at det kunne være
fornuftigt at kigge på anklagemyndighedens
struktur med kritiske øjne.

Forslaget er, som det fremgår af bemærknin-
gerne, af temmelig teknisk karakter, og derfor
egner detaljerne sig bedre for en drøftelse un-
der udvalgsbehandlingen. Jeg skal derfor in-
dskrænke mig til nogle mere overordnede be-
mærkninger omkring hovedpunkterne i lovfor-
slaget.

Det er nok en sandhed med modifikationer,
når der i bemærkningerne tales om, at der i
dag er fire klageinstanser. Ser man på det me-
get lille antal sager, der rejses over for Justits-
ministeriet, må man sige, at der reelt kun er tre
instanser.

I Socialdemokratiet vil vi gerne være med til
at se på, om der kan foretages en forenkling,
således at det store flertal af politimesterafgø-
relser kun kan påklages til statsadvokaten.
Men vi vil godt drøfte, om der er visse typer af

[Dorte Bennedsen]

sager, som bør kunne videreføres til rigsadvokaten også uafhængigt af den kompetence, han har i henhold til § 714. Vi har noteret os, at der foreslås en klagefrist på 4 uger, dog med mulighed for fravigelse. 4 uger er ikke nogen lang frist, og hvis den skal accepteres, må forudsætningen være, at vi nærmere får fastslået, hvilke omstændigheder der kan føre til, at fristen fraviges. Dette bør ikke overlades alene til klagemyndighedens skøn.

Hvad angår påtaleretten, kan vi tilslutte os det overordnede princip, at den tillægges politimestrene for så vidt angår sager ved byretterne og statsadvokaten i forhold til landsretterne. Vi kan også tilslutte os, at dette princip bør fraviges i visse særlige tilfælde, herunder når det drejer sig om sager i forbindelse med ny lovgivning, hvor det er oplagt, at statsadvokaterne kan medvirke til at gennemføre en mere ensartet praksis.

Bemærkningerne peger også på inhabilitetsproblemer, f.eks. at det vil være betænkeligt, at politimesteren skal tage stilling til påtale i sager, hvor en af hans tjenestemænd er involveret. Det er vi naturligvis enige i. Men vi vil gerne under udvalgsbehandlingen drøfte inhabilitetsbegrebet, idet det efter vores opfattelse nok også bør omfatte andre situationer end dem, hvor polititjenestemænd er involveret.

Det foreslås i bemærkningerne, at den endelige fordeling af kompetencen fastsættes administrativt. Dette kan vi ikke uden videre tilslutte os, men det er også et spørgsmål, som egner sig bedre for udvalgsbehandling.

Bemærkningerne om de økonomiske og administrative konsekvenser må vække nogen forundring. Normalt plejer regeringen at fortælle os, at det offentlige klagesystem er så utrolig kostbart, men den her foreslåede forenkling sætter sig ikke noget spor i form af besparelser, på trods af at både rigsadvokat og ministerium bliver lettet for klagebehandling. Og endvidere giver forslaget mere arbejde til politimestrene, som dog ikke får tilført nye ressourcer. Statsadvokaterne får en arbejdsmæssig besparelse, men skal dog hver have en ny assessor. Det synes umiddelbart ikke at hænge logisk sammen.

Til sidst skal jeg blot nævne, at ministeren i bemærkningerne har nogle overvejelser om at nedskære antallet af juridiske dommere i visse sager, og det fremgår også, at der om kort tid

vil blive fremsat forslag herom. For ikke at tavshed fra vor side skal blive tolket som accept, vil jeg gerne understrege, at vi først vil tage stilling til et sådant forslag, når det foreligger.

Men jeg vil gerne føje til, at vi generelt er bekymrede over den tendens, vi kan spore hos ministeren til, at alle problemer – såsom ventetider, kødannelser osv. – foreslås løst ved at ændre på regelsættet. Vi vil ingenlunde afvise at medvirke til fornuftige rationaliseringer, men den altafgørende forudsætning for os er, at det ikke sker ved en slækkelse af retssikkerheden for borgerne.

Jeg skal med disse ord tilsige, at vi vil gå ind i et velvilligt udvalgsarbejde, og vi vil drøfte en række enkeltheder og tekniske detaljer nærmere med ministeren under udvalgsarbejdet.

Helge Adam Møller (KF):

Lovforslaget, vi behandler her, er et tiltrængt, et hensigtsmæssigt og et godt lovforslag, og den konservative folketingsgruppe kan tilslutte sig det.

Det er tiltrængt, fordi den nuværende struktur inden for anklagemyndigheden stort set er baseret på regler fra retsplejeloven fra 1916. Det var midt under første verdenskrig og 1 år efter vedtagelsen af den grundlov, der gav kvinder stemmeret. Så det må siges, at det er en retsplejelov, som ikke er i takt med det samfund, vi lever i i dag. Den eksisterende ordning hviler altså i stort omfang på nogle forudsætninger – også vedrørende politiets uddannelse, politiets organisation og politiets personaleressourcer – som er knap 100 år gamle og derfor ikke relevante i dag.

Når jeg siger, at lovforslaget er hensigtsmæssigt, er det bl.a., fordi forslaget medfører en mere tidssvarende og en mere relevant kompetencefordeling inden for anklagemyndigheden, hvorved ressourcerne på dette område udnyttes bedre end under det nugældende system, og det er bestemt en god idé.

Når jeg nævner, at forslaget også er godt, er det, fordi udlægningen af kompetence fra statsadvokaterne til de lokale politimestre er ønskelig, og det er i god overensstemmelse med de krav, som jeg tror et stort flertal i Folketinget kan tilslutte sig, nemlig krav om smidighed og nærhed i forvaltningen.

[Helge Adam Møller]

Netop nærhed i forvaltningen er jo det, vi diskuterer meget i forbindelse med EF-unions-traktaten. Der bruger vi et lidt finere ord, subsidiaritetsprincippet. Men det er netop princippet om, at afgørelser skal træffes så nær borgeren som muligt, og det lægger dette forslag også op til, uden at det har noget med EF at gøre. Men det er et godt princip.

Det er også rigtigt, at rekursystemet eller det, man som ikkejurist ville kalde klagesystemet, med kun to instanser vil bidrage til en hurtigere og mere effektiv sagsbehandling. Og det er afgørende vigtigt at understrege, at retssikkerheden ikke bliver anfægtet derved, idet det stadig væk er sådan, at den overordnede myndighed af egen drift kan tage sagen op, hvis man finder, der er et eller andet, der bør kigges nærmere efter i sømmene, selv om sagen altså har været afgjort ved 2 myndigheder.

Og endelig den sidste gode ting, jeg vil fremhæve i lovforslaget, nemlig at omfanget af lægdommeres medvirken, altså almindelige menneskers deltagelse i en straffeprocess, ikke berøres af dette lovforslag. Princippet om lægdommeres medvirken vil Det Konservative Folkeparti nemlig godt hæge om.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig lovforslaget og håber, at vi kan få det vedtaget, inden denne samling er slut.

Svend Aage Jensby (V):

Det lovforslag, vi behandler i dag, hviler på Retsplejerådets udførlige betænkning fra 1990, og ministeriets lovforslag svarer ganske nøje til Retsplejerådets forslag i nævnte betænkning.

Jeg har bemærket, at i samtlige høringssvar – det er en række myndigheder, der er blevet spurgt – finder man fuldstændig støtte til rådets og dermed Justitsministeriets lovforslag.

Jeg skal kommentere nogle få hovedelementer i lovforslaget. Der er nogle tekniske ting i lovforslaget, som jeg ikke skal bruge tid på; det kan vi drøfte i Retsudvalget.

For det første lægges der op til en modernisering af reglerne om anklagemyndighedens organisation og navnlig af rekursadgangen. Det er tiltrængt. Som det blev nævnt af hr. Helge Adam Møller, er det regler, som er over 70 år gamle.

I dag er det sådan, at afgørelser truffet af politimesteren – f.eks. om ikke at indlede en straffretlig undersøgelse – kan påklages til

statsadvokaten, hvis afgørelse kan påklages til rigsadvokaten, hvis afgørelse kan påklages til Justitsministeriet, og så kender man eksempler på, at man i øvrigt kan gå videre til Ombudsmanden. Det er, som jeg siger, først og fremmest afgørelser om ikke at indlede en straffretlig undersøgelse, der er tyngden i klagesystemet. Det er overordentlig ressourcekrævende journaliseringsmæssigt, udtalemæssigt, hver gang der skal afgives fornyet udtalelse, selv om faktum er nogenlunde det samme. Det fører til en langvaring sagsbehandling, og det har vist sig, at – i hvert fald for så vidt angår afgørelser truffet af rigsadvokaten – dér sker der kun påklage til Justitsministeriet i ganske, ganske få særlige tilfælde. Det tilsigtes altså med forslaget at gennemføre et to-instans-klagesystem med en frist på 4 uger, og det er også det, Retsplejerådet har anbefalet.

Jeg synes, det er væsentligt at bemærke, at Advokatrådet ud fra retssikkerhedsmæssige betragtninger ikke finder en indskrænkning af rekursmyndighedernes antal betænkelig. Det finder jeg er fint. Der er i lovforslaget klart lagt op til, at en undskyldelig overskridelse af klagefristen må føre til en fornyet realitetsbehandling hos den overordnede myndighed. Som det også tidligere har været nævnt, har rigsadvokaturen og Justitsministeriet som overordnet myndighed mulighed for enten af egen drift eller efter klage at gribe ind. Der er ikke noget som helst retssikkerhedsmæssigt betænkeligt i lovforslaget, og det vil som sagt være utrolig ressourcebesparende, så den del af det støtter vi klart.

Desuden støtter vi forslaget om ændring af påtalekompetencen. Det har været således, at lovens hovedregel om, at det er statsadvokaten, der har påtalekompetencen, i virkeligheden har været en tom regel. I tidens løb har man ved ændringer i retsplejeloven og ved instruktorske forskrifter tillagt politimestrene mere og mere kompetence, selv i sager, hvor strafferammen går op til 8 års fængsel. I dag er den faktiske situation, at politimestrene rejser tiltale i ca. 90 pct. af sagerne. Det fungerer upåklageligt, og vi går helt ind for den ændring, der lægges op til i § 719, stk. 2. Vi støtter bemyndigelsesbestemmelsen i § 719, stk. 3. Og udvidelse og klargøring af politimesterens adgang til påtaleopgivelse støtter vi også.

[Svend Aage Jensby]

Jeg har ikke bemærkninger til procesmåden. Det, der er nævnt, er af teknisk karakter, domsmænds medvirken ændres jo ikke.

Jeg kan således sige, at dette forslag lægger op til en hurtigere sagsbehandling, og det kan vi støtte. Det skylder vi de tiltalte og ikke mindst ofrene for forbrydelser.

Jeg kan sige allerede nu, at Venstre med stor begejstring ser frem til, at justitsministeren, som bebudet i bemærkningerne, senere vil fremsætte lovforslag om, at der i landsretten kun skal medvirke 2 dommere. Det forslag støtter vi, idet det vil nedsætte sagsbehandlingstiden betydeligt, og ifølge de forhold, der er anført i bemærkningerne, er der ikke retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved det.

Jeg kan således støtte lovforslaget.

Ebba Strange (SF):

De ændringer til retsplejeloven, vi behandler i dag, bygger på et lovændringsforslag, der er fremsat af et enigt Retsplejeråd. Overordnet kan vi i SF støtte de foreslåede ændringer, og jeg skal komme med nogle bemærkninger til dele af dem.

Først vil jeg sige, at det er velgørende at se, at både sprog og opbygning er langt lettere at forstå for almindelige mennesker, der ikke er jurister; alene derfor burde vi ændre vores lovgivning en gang imellem. Desuden indeholder ændringsforslagene nogle forenklinger i strukturen, som vi i SF tror kan gennemføres, uden at det går ud over den grundlæggende retssikkerhed.

Med hensyn til anklagemyndighedens struktur synes den foreslåede forenkling at være logisk og acceptabel. Som et kuriosum vil jeg sige, at justitsministeren jo i forvejen nærmest har afskaffet sig selv som fjerde klageinstans. Jeg mindes aldrig at have set en sag, hvor justitsministeren ikke helt har kunnet henholde sig til, hvad Rigsadvokaten sagde. Så det er rimeligt nok.

Men vi skal selvfølgelig sørge for, at når en sag ender hos Statsadvokaturen som sidste klageinstans, at der så alligevel er en overordnet landsdækkende sammenhæng i de svar, der kommer. Måske kan problemet løses gennem det tilsyn, de udformninger af retningslinier og formidling af information, som Rigsadvokaten har pligt til at give til statsadvokaterne. Det vi kan diskutere i Retsudvalget.

Ligesom fru Dorte Bennedsen har jeg i princippet lidt sympati for en 4-måneders-frist, men vi må i så fald være sikre på, at sagerne så også kan klares inden for denne 4-måneders-frist.

Med hensyn til den saglige kompetence sker der, så vidt vi kan vurdere i SF, ingen indskrænkning i de sager, hvor domsmænd eller nævninge skal medvirke. Det er vi tilfredse med, og vi går ud fra, at det er tilfældet. Men vi bør nok i Retsudvalget overveje et ændringsforslag til klargøring af § 686. Vi er jo i dag så heldige, at vi har fået høringssvarene ind, før vi skal behandle lovforslaget, og vi kan se, at både landsretspræsidenter, Dommerforeningen og præsiderer for flere byretter beder om en klargøring af § 686, og det håber vi at justitsministeren vil medvirke til.

Det tredje punkt er påtalen. Vi er tilfredse med, at det ser ud, som om al snak – i hvert fald indtil videre – om nedlæggelse af Statsadvokaturen for den særlige økonomiske kriminalitet, det, vi kalder Bagmandspolitiet, nu ser ud til at være forstummet. Og kritikken af, at Bagmandspolitiet både efterforsker en sag og beslutter påtale, må vel også forstumme, hvis de ændringer i retsplejeloven, vi her diskuterer, går igennem. Vi støtter den forenkling og klargøring, som ligger i afsnittet om påtale.

Endelig er der, som fru Dorte Bennedsen også nævnte, det, der ikke står i lovforslaget, men som kun står i bemærkningerne. Vi ved efterhånden, hvilken vægt bemærkningerne tillægges, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at i SF er vi principielt imod at nedskære antallet af juridiske dommere ved landsretten fra tre til to. Hvis man endelig vil styrke det læge element, og det har vi drøftet tidligere, kan det gøres ved at udvide antallet af domsmænd fra tre til fire.

Jeg vil til sidst sige, at i SF har vi tidligere været fremme med et forslag om en særlig statsadvokatur for miljøkriminalitet. Det blev ikke gennemført. Til gengæld udsendte både Justitsministeriet og Miljøministeriet i maj 1985 retningslinier for håndhævelse af miljøloven. Vi vil under udvalgsarbejdet interessere os for effekten af de cirkulæreskrivelser, der blev sendt ud i 1985. Vi overvejer ikke nu at komme med et nyt forslag om en statsadvokatur for miljøkriminalitet, men vil selvfølgelig interessere os for spørgsmålet.

[Ebba Strange]

Endelig vil vi fra SF's side erklære os enige med Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen og Advokatsamfundet i, at retsplejelovens regler bør fremgå klart af retsplejeloven. Når den nu skal forenkles, er det vigtigt, at den er overskuelig og fuldstændig. Derfor mener vi ligesom de nævnte parter, at reglerne om domsmænds medvirken ved udlændingesager og færdselsager tydeligt og klart skal fremgå af selve retsplejeloven. Vi kan frygte, at hvis man flytter ting til udlændingeloven og færdselsloven nu, kan man senere flytte til anden særlovgivning, og så står vi ikke med den retsplejelov i hånden, hvor vi kan se hele den danske retspleje, og det mener vi er vigtigt.

Med disse ord kan jeg tilsige SF's konstruktive arbejde med lovforslaget i Retsudvalget.

Tom Behnke (FP):

Som nævnt af andre ordførere er det et meget omfattende lovforslag, vi behandler nu, og vi når ikke her at få debatteret alle aspekter i forslaget, men det må vi fortsætte med i Retsudvalget, hvor vi kan gå ned i detaljerne.

Generelt er Fremskridtspartiet meget positivt indstillet over for lovforslaget. Forslaget er strammet op, og vi effektiviserer en hel del, samtidig med at der sker en modernisering af hele arbejdsgangen. Vi har ikke nogen problemer med retssikkerheden, som også efter det forslag, ministeren har fremsat, er tilstrækkeligt sikret.

Vi har til gengæld lidt problemer med, at det hele tiden anføres, at det ene og det andet gøres af hensyn til offentlige interesser, af hensyn til anklagemyndighedens appeladgang; og tiltalefrafald kan kun ske, hvis det er uden skade for nogen offentlig interesse. Hvor er offerets interesser henne, altså den private i det her spil? Må det gerne f.eks. være til skade for offeret? I bemærkningerne er der kun anført, at det offentlige ikke må lide nogen skade.

I det hele taget synes jeg, der er skrevet mange ord om det offentlige interesser, men ikke ret meget om offerets interesser. Men det er hovedsagelig i bemærkningerne, man gør sig disse statsinstitutionstanker. Når vi ser på de egentlige paragraffer, ser de gode nok ud.

Vi er ikke tilfredse med Miljøministeriets 11-punkts-plan, som er blevet inddraget her, planen, som udstikker en række retningslinjer. Men ved folk det? Kommer det til at stå i lo-

ven? Eller bliver det blot nogle linjer i en intern meddelelse? Hvis det sidstnævnte er tilfældet, kan jeg oplyse, at Fremskridtspartiet ikke kan acceptere, at man kriminaliserer et område, uden at befolkningen gøres helt konstant opmærksom på det ved indførelse af bestemmelserne i loven. Den fremgangsmåde giver simpelt hen en retsikkerhed, som vi ikke kan godkende.

Desuden vil Fremskridtspartiet gerne følge det ene medlem af Retsplejerådet, som mente, at det er helt overflødig med en advokatur kun for særlig økonomisk kriminalitet. Der er efter vores overbevisning ingen grund til at lave en sådan speciel advokatur, og Fremskridtspartiet vil derfor til sin tid stille forslag om, at den ikke bliver oprettet.

Vi skal også i løbet af udvalgsarbejdet have undersøgt de økonomiske konsekvenser. Jeg deler fru Dorte Bennedsens undren over, at der nu pludselig skal besættes ekstra assessorstillinger. Hvordan kan det hænge sammen med, at vi får forenklet det hele og får skåret ned på arbejdsbyrden?

Men alt i alt kan vi følge ministerens oplæg og de tanker, han har gjort sig i de medfølgende bemærkninger, dog med de små forbehold, jeg her har nævnt.

Svend Aage Jensen (CD):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg fremføre Centrum-Demokraternes synspunkter.

Det foreliggende forslag til ændring af først og fremmest retsplejeloven indeholder en række omfordelinger inden for anklagemyndigheden. CD stiller sig positivt over for disse omfordelinger, i det omfang de fører til en bedre udnyttelse af ressourcerne. Selv om mange af retsplejelovens regler forbliver uændrede, indeholder lovforslaget en tiltrængt revision af retsplejelovens gamle regler, således at reglerne bliver mere overskuelige og dermed lettere tilgængelige, dels ved en sproglig revision, dels ved en præcisering af gældende, men vagt formulerede regler.

Der er dog fortsat nogle mindre klart formulerede regler, der er videreført i det nye forslag. Om afgrænsningen af, hvornår domsmænd skal medvirke i sager, hedder det f.eks. fortsat i § 686, stk. 2, at de skal medvirke i sager, »som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende

[Svend Aage Jensen]

betydning for tiltalte« – en fortsat vag formulering, som overlader et vist spillerum til domstolene og udstrakt tvivl hos en tiltalt.

Forslaget om at overføre den generelle påtalekompetence fra statsadvokaten til politimesteren indebærer en mere tidssvarende kompetencefordeling, som falder godt i tråd med ønsket om at uddelegere opgaver i større omfang til lokalmyndigheden. Samtidig kan man håbe, at ændringen indebærer en forenkling af sagsbehandlingen af de mindre straffesager og dermed en forkortelse af sagsbehandlingstiden i disse sager.

Den ressourcebesparelse, der ifølge justitsministerens skriftlige fremsættelse ligger i forslaget, håber CD må blive brugt til at yde en endnu bedre indsats andre steder inden for politi- og anklagemyndighed.

CD tilslutter sig som udgangspunkt, at der sker en forenkling af klagemuligheden med hensyn til anklagemyndighedens afgørelser, således at retsplejelovens klageregler kommer til at stemme overens med rekursadgangen på de fleste andre områder. I langt de fleste sager er der ingen betænkelighed ved at begrænse den almindelige klageadgang til den umiddelbart overordnede myndighed. Begrænsningen af klageadgangen foreslås også indført over for anklagemyndighedens afgørelser om tiltalefrafald, § 724, en retsfølge, som for de fleste vel må forekomme som en frifindelse, men hvor den berørte person i virkeligheden findes skyldig i en lovovertrædelse, uden at han har adgang til at få sagen afgjort af en uvildig dommer.

I tilfælde, hvor der fastsættes vilkår for tiltalefrafaldet, vil dette blive registreret i den berørte persons kriminalregister. Det bør derfor overvejes, om det netop for tiltalefrafald ikke ville være rigtigst at opretholde det nuværende rekursystem, således at ethvert tiltalefrafald kan påklages til Justitsministeriet, der i det administrative hierarki vil komme tættest på en uvildig dommer. Endvidere betyder en mulighed for at påklage afgørelsen til Justitsministeriet, at der i højere grad sikres en ensartet praksis på et så relativt betydningsfuldt sagsområde.

Som led i forenklingen og harmoniseringen med den øvrige lovgivning indføres en frist for indgivelsen af klager over anklagemyndighedens afgørelser. Fristen på 4 uger er så til-

strækkelig lang, at der ingen betænkeligheder er for, at enhver er i stand til at varetage sine interesser, ikke mindst når der indføres en adgang til at dispensere fra en undskyldelig fristoverskridelse i den enkelte sag.

CD hilser forslaget om overførelse af de processuelle regler fra retsplejeloven til de pågældende særlove velkommen som et konstruktivt skridt til at gøre også særlovgivningen mere overskuelig.

CD stiller sig således positivt til lovforslaget og håber på et godt udvalgsarbejde.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan tilslutte sig de foregående ordførere og sige, at vi også er meget positive over for lovforslaget.

Det, der er væsentligt, er jo, at vi får en så god retssikkerhed som overhovedet muligt, og at der går så kort tid som muligt, fra man bliver anklaget, til dommen falder og der sker noget. Det, der har været galt mange steder, er jo den lange sagsbehandlingstid, som giver mange katastrofale følger for adskillige personer, og kan vi få nedsat den med dette forslag, er det en væsentlig ting.

Jeg tror egentlig ikke, at der er den helt store uenighed om dette forslag, så jeg vil ikke give mig til at gå ind i alle detaljerne og gentage, hvad der efterhånden er sagt af næsten alle, men kun sige, at vi er enige i, at vi trænger til en fornyelse, og vi er glade for, at forslaget er kommet. Vi går positivt ind i udvalgsbehandlingen, hvor vi har mulighed for at debattere de enkelte ting og se på, om der er noget, der kan gøres bedre, men som helhed tilslutter vi os forslaget.

Justitsministeren (Engell):

Jeg vil gerne starte med at takke for den meget brede tilslutning, som forslaget jo har fået fra alle partier. Jeg mener også, det er vigtigt, når vi gennemfører en reform af retsplejelovens centrale bestemmelser, at det sker på et bredt politisk grundlag. Derfor er det også glædeligt, at denne ganske gennemgribende revision af regelsættet om anklagemyndighedens organisation får støtte fra alle ordførere.

De gældende regler om anklagemyndighedens struktur er jo over 70 år gamle, og derfor er det ikke unaturligt, at de trænger til en modernisering og tilpasning til de krav, som må

[Justitsministeren]

stilles til en moderne og effektiv forvaltning. De nye bestemmelser vil betyde en tidssvarende og mere hensigtsmæssig kompetencefordeling inden for anklagemyndigheden og dermed også en bedre udnyttelse af anklagemyndighedens ressourcer.

Flere ordførere har stillet nogle spørgsmål til forslaget, og nogle af dem er nok af mere teknisk karakter og egner sig godt til det kommende udvalgsarbejde, men der er også nogle mere principielle spørgsmål, som jeg godt vil knytte et par kommentarer til.

Der er fra flere sider, både fra fru Dorte Bennedsen og fra fru Ebba Strange, blevet henvist til, at forslaget om at erstatte det gældende klagesystem, hvorefter en sag kan behandles gennem fire instanser, med et rekursystem med to instanser ikke må betyde en forringelse af borgernes retssikkerhed. Efter min opfattelse giver den begrænsning, der er foreslået i klageadgangen, ikke grundlag for betænkeligheder med hensyn til den enkelte borgers retssikkerhed, for dels indebærer forslaget jo en almindelig adgang til fuldstændig prøvelse af en sag i to instanser i overensstemmelse med det sædvanlige princip i dansk ret, dels har rigsadvokaten og justitsministeren jo fortsat adgang til i kraft af den overordnede stilling at gribe ind i behandlingen og afgørelsen af konkrete sager.

I øvrigt tror jeg ikke, at et system, hvor en sag kan kræves behandlet i fire instanser, er en særlig fordel for den enkelte; man kan måske endda sige tværtimod. For borgeren forekommer et sådant system nok i mange sammenhænge tungt og langsomt, og det vil også for nogle klagere i visse tilfælde kunne virke, som om de overordnede myndigheder blot mere eller mindre automatisk tilslutter sig underinstansens afgørelse, jf. de betragtninger, som fru Ebba Strange også var inde på.

Klagefristen på fire uger har også været nævnt, og her vil jeg godt understrege, at det i en straffesag jo er i alles interesse, at sagen bliver afklaret så hurtigt som overhovedet muligt, herunder, at eventuelle klager indgives og behandles, uden at der sker unødige forsinkelser. Sådanne frister er i øvrigt ikke ukendte i strafferetsplejen; der gælder en frist på to måneder for omgørelse af påtalebeslutninger over for den, der har været sigtet. I øvrigt er 4-ugersfristen jo heller ikke absolut, men klageinstansen

har adgang til at fravige fristen i særlige tilfælde og tage klagesagen under behandling.

Et andet spørgsmål, som flere har været inde på, er statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet. Denne statsadvokatur blev jo oprettet i 1973, og i de snart 20 år, som er forløbet siden da, har spørgsmålet om advokatens eksistens og struktur været debatteret ved adskillige lejligheder. Både i forbindelse med drøftelserne mellem Retsudvalget og Justitsministeriet, som var baggrunden for Justitsministeriets anmodning til Retsplejerådet om at vurdere spørgsmålet, og også i forbindelse med Retsplejerådets indgående og – synes jeg – kyndige behandling også af den del af kommissoriet er spørgsmålet om bagmandspolitets eksistens og struktur jo blevet kulegravet.

Jeg har den opfattelse, hvilket jeg også tilkendegav for meget lang tid siden, at når otte af Retsplejerådets ni medlemmer på baggrund af det meget grundige forarbejde finder, at en særlig anklagemyndighed vedrørende økonomisk kriminalitet bør opretholdes i sin nuværende struktur, kan jeg kun erklære mig enig i flertallets indstilling. Jeg mener også, det er vigtigt, at der omkring bagmandspolitets virksomhed er en ro og stabilitet, politisk og på anden vis, der gør det muligt for medarbejderne at løse de sager, som man har til behandling, uden stedse at skulle være genstand for en politisk debat om, hvorvidt man skal opretholdes eller nedlægges. Derfor valgte jeg også at melde klart ud på et relativt tidligt tidspunkt, efter at jeg overtog embedet i Justitsministeriet, og derfor lægges der heller ikke i forslaget op til principielle ændringer i statsadvokatens opbygning.

Spørgsmålet, som fru Ebba Strange var inde på, om en særlig miljøstatsadvokatur eller en særlig behandling i politiet og anklagemyndigheden af miljølovovertrædelser, har jo også været genstand for debat, og Retsplejerådet har på min anmodning undersøgt, om sager vedrørende overtrædelse af miljølovgivningen og eventuelt andre særlovovertrædelser burde henlægges til en eller flere særlige statsadvokaturer. Også her foretog Retsplejerådet en grundig gennemgang af problemstillingerne, og overvejelserne mundede jo ud i en enstemmig udtalelse imod oprettelsen af særlige miljøstatsadvokaturer.

[Justitsministeren]

Jeg er enig i Retsplejerådets synspunkter, og jeg fandt så med udgangspunkt i hele den debat, der var og er omkring miljølovsovertrædelser, at det var rigtigt at indlede et tættere samarbejde med Miljøministeriet med henblik på at styrke behandlingen af miljøsager inden for den bestående struktur. Dette samarbejde er mundet ud i den 11-punkts-plan – som i øvrigt er optrykt som bilag til lovforslaget – som lægger op til en hurtigere, styrket og mere effektiv behandling af miljøstraffesager.

Det blev rent faktisk sat i værk i juli måned – mener jeg det var – sidste sommer, hvor rigsadvokaten udsendte nye retningslinjer for behandlingen af miljøstraffesager, og det er da også min opfattelse, at vi med de tiltag allerede har opnået, hvad vi ville, nemlig en styrkelse og effektivisering af politiets og anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende miljøkriminalitet.

Dette siger jeg også lidt i relation til hr. Tom Behnkes bemærkninger. 11-punkts-planen er altså iværksat. Det er Justitsministeriets handlingsplan, men den er aftalt med miljømyndighederne. Det overordnede sigte i planen er jo en styrkelse af samarbejdet mellem miljømyndighederne og politi og anklagemyndighed, som beskæftiger sig med miljøsager, således at de lærer hinandens arbejdsvilkår og de krav, der stilles til bevisførelse og lign., at kende, sådan at miljøsager kan gennemføres hurtigere, mere effektivt og på et bedre grundlag. Det er klart, at jeg under udvalgsbehandlingen meget gerne vil bidrage med yderligere materiale, der kan belyse, hvordan det rent faktisk er gået i perioden, efter at planen er blevet iværksat.

Hr. Tom Behnkes bemærkninger om, at vi ikke interesserede os nok for offerets interesser i forslaget, står jeg lidt uforstående over for, fordi hele sigtet med retsplejeloven jo er at sikre en retspleje, som beskytter borgerne bedst muligt. En række andre problemstillinger, altså f.eks. voldsofres situation, er jo reguleret i andre lovgivninger, så det er i virkeligheden en anden diskussion.

Til sidst vil jeg blot sige tak til fru Ebba Strange for de venlige bemærkninger om udformningen af lovforslaget. Dem tager vi bestemt til os i Justitsministeriet. Det er jo ikke sådan, at roserne i denne tid vælter ned over Slotsholmsgade 10, så det har vi noteret os, og det vil jeg tage med hjem.

I øvrigt vil jeg sige tak for de positive tilkendegivelser, der er kommet, og i håbet om, at vi kan gennemføre dette lovforslag snarest muligt, tilsiger jeg i hvert fald Retsudvalget al mulig bistand under det videre arbejde.

Dorte Bennedsen (S):

Nu forholder det sig jo sådan, at der stort set aldrig er roser, uden at de også har torne. Jeg har faktisk vekslet ord med fru Ebba Strange og forstået, at hendes rosende bemærkninger gik på selve lovteksten, og det er en ros, jeg i høj grad kan dele, men jeg kan ikke dy mig for at gå på talerstolen og sige, at jeg ville ønske, at den klarhed også havde præget bemærkningerne. Jeg har før sagt det fra denne talerstol. Medieansvarslovens bemærkninger var det absolutte toppunkt af ulæselighed, men jeg kan også finde andre eksempler fra Justitsministeriet, som ikke er nemt læselige.

Vi er endnu nogle stykker i Retsudvalget, som ikke er jurister, og jeg mener ikke, det er noget helt urimeligt krav, at der ikke kræves en meget stor intellektuel indsats, og at man ikke skal helt op at stå på tær for at finde ud af, hvad det egentlig er, ministeren skriver i bemærkningerne til et lovforslag.

Jeg har ikke spor imod, at der bruges tekniske udtryk, men jeg så gerne, at man så også lige definerede dem. Mit øje falder på side 11 i bemærkningerne, hvor der står: »I øvrigt gælder officialmaksimen for de fleste rekursmyndigheder, som derfor af egen drift indhenter de supplerende oplysninger . . .« og: »Afgørelserne kan dog også indeholde spørgsmål om lovfortolkning og subsumption«.

Jeg tror ikke, der gik noget skår af ministeriet og dets embedsmænd, hvis de skrev i et mere forståeligt sprog, og jeg glæder mig til den dag, hvor det bliver en sport blandt embedsmændene at skrive et præcist, men også rimelig letlæseligt dansk, når det drejer sig om bemærkningerne.

Tom Behnke (FP):

Blot for at justitsministeren ikke skal være i tvivl, så sagde jeg også klart og tydeligt, at vi egentlig ikke har noget imod selve paragrafferne, som de er formuleret, men at bemærkningerne til lovforslaget efter min vurdering er meget statsfikserede. Jeg kan citere fra side 15 i bemærkningerne, hvor der står:

[Tom Behnke]

»I andre tilfælde end de i stk. 1 og stk. 3 nævnte kan tiltale kun frafaldes efter rigsadvokatens bestemmelse under forudsætning af, at der foreligger særlig formildende omstændigheder, og at tiltale kan frafaldes uden skade for nogen offentlig interesse.«

Dette og flere andre steder er bemærkningerne meget statsfikseret; man tænker mere ud fra de offentlige tankegange end ud fra offerets stilling. Men som jeg også sagde: Når vi ser bort fra, hvordan bemærkningerne er kommet til at se ud, så kan vi sige, at paragrafferne ser udmærkede ud.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 186:

Forslag til lov om ændring af lov om kreditaftaler. (Kreditophysninger i forbindelse med lån mod pant i fast ejendom).

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 22/1 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Som det fremgår af bemærkningerne til dette lovforslag, er det primære sigte at afhjælpe visse praktiske problemer i den bestående lov om kreditaftaler. Helt konkret er det et forsøg på at tydeliggøre reglerne om meddelelse om kreditomkostninger i forbindelse med køb af fast ejendom.

Socialdemokratiets umiddelbare reaktion på dette lovforslag må naturligvis være, at vi

kan støtte det, forstået på den måde, at ethvert tiltag, der betyder, at det bliver let og overskueligt for forbrugerne, er godt, ligesom det naturligvis også er godt, hvis det er muligt at gøre det administrativt lettere.

Men som jeg startede med at sige, så er det Socialdemokratiets umiddelbare reaktion. Jeg føler behov for at erindre justitsministeren om bl.a. Socialdemokratiets reaktion i forbindelse med kreditaftalelovens behandling i foråret 1990. Under såvel anden- som tredjebehandlingen gav vi ikke mindst på baggrund af de mange meget alvorlige reaktioner udefra udtryk for vores dybe betænkelighed over den tekniske udformning af det lovforslag, vi dér havde til behandling. Dommerforeningen og Advokatrådet kritiserede teknikken. Derfor kunne vi dengang ikke stemme for forslaget, da vi ikke ønskede at tage et medansvar for en lovgivning, der forlods og fortsat undervejs i behandlingen var udsat for så alvorlig en kritik, som tilfældet var, og fra så kompetente personer, som kritikken kom fra.

Det lovforslag, vi behandler i dag, bekræfter jo meget godt den skepsis, vi nærrede i 1990, ligesom tidligere reaktioner fra bl.a. pengeinstitutterne jo også har bekræftet, at der var noget galt med teknikken.

Det må indrømmes, at det naturligvis er godt, at ministeren kommer til erkendelse og vil rette nogle af fejlene, som jeg forstår det er hensigten med dette forslag. Men det er beklageligt, at ministeren i forbindelse med høringsvarene giver udtryk for, at dette lovforslag er helt og fuldt i overensstemmelse med de rejste ønsker til løsning af problemerne fra de hørte parter. Sådan som jeg læser høringsvarene, er det en sandhed med endog store modifikationer. Den klarhed og overskuelighed, der burde være resultatet, er jo ikke kommet ud af det fornyede forsøg. Det indeholder fortsat en række tekniske uklarheder, som vi ikke føler det acceptabelt at fortsætte med i denne lovgivning.

Som ministeren kan forstå, er vi altså enige i hensigten, akkurat som vi var i 1990, og vi er også enige i hensigten med lovforslaget, men til gengæld er vi ikke enige i den løsningsmodel, der her er lagt frem. Mit håb er, at vi denne gang under udvalgsarbejdet kan finde frem til en fornuftig løsning. Det vil vi i hvert fald fra Socialdemokratiets side lægge op til, og det